

Toelatingscode overstap van vmbo naar havo

1 Inleiding

De overstap van vmbo-gediplomeerden naar havo 4 staat onder druk. De afgelopen jaren is een stijgende lijn te zien van het aantal vmbo-ers dat doorstroomt naar havo, terwijl tegelijkertijd zichtbaar is dat zij minder succesvol zijn dan leerlingen uit havo 3¹. Vmbo-scholen nemen hiervoor maatregelen door leerlingen die de overstap naar havo willen maken extra begeleiding en/of extra vakken aan te bieden; veel havo-scholen benutten de geboden beleidsruimte bij de toelating door het stellen van eigen toelatingseisen. Ze willen daarmee de leerlingen behoeden voor een teleurstelling. Het havo is niet voor elke vmbo-TL'er of GL'er een passende vervolgopleiding en op dit moment sluiten de opleidingen onvoldoende op elkaar aan om te kunnen zeggen dat het vmbo diploma alléén voldoende garantie biedt voor het succes van een vmbo-leerling in het havo.

Toelatingseisen

De toelatingseisen die havo-scholen stellen, zijn bijvoorbeeld de hoogte van de eindcijfers en/of een positief advies van de toeleverende school. De meeste scholen stellen als eis een 7 gemiddeld voor het eindexamen (meestal het gemiddelde van het centraal en school-examen samen), maar hoger en lager komen ook voor. Veel scholen stellen naast het gemiddelde eindcijfer ook nog andere eisen, b.v. een bepaald cijfer voor wiskunde, een aanvullend vak, etc. Ook zijn er scholen die de vmbo-leerlingen wel willen toelaten op voorwaarde dat ze niet doubleren in havo 4. Deze scholen hanteren het zogenoemde doubleerverbod.

Noodzaak voor meer transparantie

De vrijheid die scholen hebben bij het stellen van de overgangsnormen en de toelatingseisen heeft geleid tot een zekere willekeur. De toelatingsvoorwaarden die havo-scholen aan vmbo-gediplomeerden stellen, variëren per school en per regio. Vmbo-gediplomeerden weten hierdoor niet - of pas in een laat stadium - waar ze aan toe zijn.

Ook hebben scholen de vrijheid om te kiezen voor een doubleerverbod. Uit een ledenpanel van de VO-raad blijkt dat minder dan de helft van de scholen een doubleerverbod hanteert. Dat kan zijn een algemeen verbod voor iedereen, maar kan ook een individuele afspraak met een bepaalde leerling betreffen.

Ouderorganisaties en leerlingenorganisaties hebben zich kritisch uitgelaten over deze gang van zaken. Vanwege de beleidsruimte zijn de eisen arbitrair en ze leiden tot shopgedrag onder de leerlingen en ouders. Daarnaast vindt men dat de eisen niet transparant zijn en vaak niet duidelijk worden vermeld op de website van een school. Ook de politiek heeft gepleit voor meer transparantie in de toelatingsvoorwaarden en wil dat leerlingen in havo 4 gelijk worden behandeld.

¹ Van Esch, W. & Neuvel, J. (2009). Een stukje van de Nederlandse droom, doorstroom van vmbo naar havo. 's Hertogenbosch/Amsterdam: Expertisecentrum beroepsonderwijs.

Kaderstellend en stimulerend

De sector heeft oog voor de bezwaren van ouders, leerlingen en politiek en wil door een landelijke toelatingscode meer duidelijkheid geven over de toelating tot havo 4 en een 'gelijke behandeling' bij de overgang naar havo 5. Tegelijkertijd vindt de sector het van groot belang dat leerlingen worden behoed voor teleurstellingen. Het gaat om het bieden van reële kansen. In deze code zijn daarom landelijke kaderstellende afspraken vastgelegd waar scholen zich bij het stellen van de eigen toelatingscriteria aan committeren.

Maar de ambitie van de sector gaat verder: men wil dat een code ook bijdraagt aan een structurele verbetering van de aansluiting. De code moet de ambitie hebben zichzelf overbodig te maken. De code zal daarom van tijdelijke aard zijn. Om die reden zijn er naast landelijke afspraken over de toelatingscriteria ook gezamenlijke intenties geformuleerd rond loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB), de aansluiting en de samenwerking tussen vmbo en havo. De sector is van mening dat door het maken van deze regionale afspraken over LOB, de aansluiting en de samenwerking, de afspraken over toelatingscriteria op termijn overbodig kunnen zijn. Door de afspraken goed te monitoren en te evalueren houden we de vinger aan de pols.

Bieden van kansen

De sector legt zich hiermee hoge eisen op, maar verwacht daarvoor ook iets terug. We vinden dat scholen niet 'afgerekend' mogen worden op het bieden van kansen aan de vmbo-gediplomeerden. Er gaat nu een negatieve prikkel uit van het toetsingskader van de Inspectie, waarbij scholen worden 'gestraft' voor leerlingen die doubleren. Dat werkt contraproductief. Daarnaast verwachten wij dat de overheid serieus werk maakt van de programmatische aansluiting tussen vmbo en havo. Als programma's structureel beter op elkaar zijn afgestemd, hoeft er minder 'gerepareerd' en overbrugd te worden door zowel vmbo-scholen als havo-scholen.

2. Toelatingscode

De toelatingscode is bedoeld om een goede en eerlijke overgang voor vmbo-leerlingen naar het havo tot stand te brengen. Een goede overgang doordat de school samenwerkt met het toeleverende (vmbo) of afnemende (havo) onderwijs in haar omgeving en een eerlijke overgang door eenduidige en transparante toelatingseisen. De toelatingscode gaat daarmee zowel over het toelatingsbeleid als over de verbetering van de aansluiting tussen vmbo en havo. Het initiatief voor de samenwerking tussen de scholen leggen we bij het havo. Een havo school maakt afspraken met het vmbo over LOB en aansluitingsinitiatieven en stelt de toelatingscriteria vast samen met de toeleverende vmbo-scholen.

1. Algemeen

1.1 Havo-scholen vermelden op hun website of en zo ja welk toelatingsbeleid en welke toelatingsprocedure zij hanteren en welke regionale afspraken er zijn gemaakt met de vmbo-scholen uit het voedingsgebied. Zij communiceren dit actief naar ouders en (potentiële) leerlingen.

1.2 Havo-scholen en vmbo-scholen zetten zich actief in om te voldoen aan de afspraken die in deze code zijn vastgelegd. Zij geven daarmee ook aan achter de intenties van de code

te staan en in de geest van de code uitvoering te geven aan de onderlinge samenwerking tussen vmbo en havo en aan de uitvoering van het toelatingsbeleid en de verbetering van de aansluiting.

1.3 De code wordt vastgesteld voor een periode van vier jaar en gaat in per 1 augustus 2012. De naleving van de afspraken in de code worden op een nader te bepalen wijze gemonitord en geëvalueerd.

1.4 De VO-raad stelt een klachtenprocedure in die ingaat per augustus 2012.

2. Toelatingsbeleid

2.1 Havo-scholen en vmbo-scholen uit hetzelfde voedingsgebied maken afspraken over de invulling van het toelatingsbeleid en de toelatingsprocedure die havo-scholen hanteren en leggen deze afspraken vast voor 1 augustus 2012. Daarbij zijn de hierna volgende artikelen (2.2 en 3.1) grenzen stellend.

2.2 De grenzen aan de te stellen eisen zijn:

- ❖ Havo-scholen die aanvullende eisen stellen aan de toelating tot havo-4 voeren in een vroegtijdig stadium een toelatingsgesprek met de potentiële leerling waarin de toelatingseisen, het advies van de vmbo-school en de motivatie van de leerling worden besproken.
- ❖ Havo-scholen betrekken het advies van de vmbo-school over de betreffende leerling altijd in hun oordeel en treden bij een afwijkende mening met de toeleverende vmbo-school in overleg.
- ❖ Havo-scholen stellen maximaal een 6,8 als eis aan het gemiddeld eindexamencijfer².
- ❖ Havo-scholen hanteren dezelfde regels over doubleren voor leerlingen afkomstig uit het vmbo als voor leerlingen afkomstig uit 3 havo.

3. Aansluitingsbeleid

De aansluiting tussen vmbo en havo is een gedeelde verantwoordelijkheid van vmbo-scholen en havo-scholen.

3.1 Havo-scholen en vmbo-scholen uit een voedingsgebied maken onderling afspraken over de invulling van loopbaanoriëntatie en –begeleiding (LOB) en de programmatische aansluiting tussen vmbo en havo en leggen deze afspraken vast voor 1 augustus 2012.

- ❖ Vmbo-scholen dragen zorg voor een goede loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) van hun vmbo-leerlingen gericht op zowel havo als mbo, waarbij zij zich kunnen

² Met het gemiddelde eindexamencijfer wordt bedoeld het gemiddelde van het centraal examen en het schoolexamen. Scholen blijven ook binnen de grenzen als zij ervoor kiezen geen eis te stellen aan het gemiddelde eindcijfer of als zij het gemiddelde cijfer voor het schoolexamen hanteren. Dat laatste is aan te bevelen omdat de leerlingen dan eerder weten waar zij aan toe zijn.

oriënteren op het maken van een keuze die bij hen past. Havo-scholen bieden in overleg met het toeleverende vmbo hulp bij deze oriëntatie³.

- ❖ Vmbo-scholen bieden daar waar nodig en in onderlinge afstemming met het havo extra inhoudelijke ondersteuning aan vmbo leerlingen die zich voorbereiden op de overstap naar het havo⁴.
- ❖ Havo-scholen bieden daar waar nodig en in onderlinge afstemming met het vmbo extra inhoudelijke ondersteuning aan vmbo leerlingen die instromen in havo⁵.

3. Toelichting op de Code

3.1 Waarom deze code?

De VO-raad heeft in november en december 2010 onderzocht wat een goede oplossing voor de problemen rond de toelating tot havo zou kunnen zijn. In januari 2011 heeft de VO-raad aangekondigd om samen met het veld een toelatingscode vmbo-havo te ontwikkelen. De code is de uitkomst van een intensieve veldraadpleging waarbij ook het LAKS en enkele ouderorganisaties zijn betrokken. Tevens is extra onderzoek gedaan door het expertisecentrum beroepsonderwijs (ecbo).

De achterliggende doelstelling van de code is tweeledig:

1. De code dient duidelijkheid te geven over de aanvullende eisen die scholen stellen. Bereikt dient te worden dat de eisen eenduidig zijn en transparant. Dat geldt voor het hanteren van een gemiddeld eindexamencijfer, voor het doubleerverbod maar ook bijvoorbeeld voor het toelatingsgesprek. Het moet duidelijk zijn wat het doel is van het toelatingsgesprek, welke eisen daar worden besproken en hoe een school tot een individuele beslissing komt.
2. De code zet aan tot verbetering van de aansluiting en de samenwerking tussen vmbo en havo. Het is daarom niet alleen belangrijk dat er regels staan in een code waaraan iedereen zich houdt, ook is het belangrijk dat er een gedeelde visie is op goede loopbaanbegeleiding, op goede programmatische aansluiting en op de samenwerking. Het gaat bij deze doelstelling dan om richtinggevende en stimulerende afspraken over goede LOB, over extra maatregelen voor de programmatische aansluiting en over de samenwerking tussen de scholen in hetzelfde voedingsgebied.

³ Om scholen te ondersteunen bij de inrichting van goede LOB is het project Stimulering LOB ingesteld. Onder andere heeft de VO-Raad een LOB-scan laten ontwikkelen, die als handreiking kan worden gebruikt. De website www.lob-vo.nl biedt naast de LOB-scan nog tal van andere goede praktijken.

⁴ Het rapport "scenario's voor de aansluiting tussen vmbo-tl en havo" (SLO februari 2011) biedt scholen een handreiking voor de invulling van de verbetering van de programmatische aansluiting.

⁵ Dit kan bijvoorbeeld door extra begeleiding bij nieuwe vakken.

3.2 Dilemma's bij de code

Landelijke afspraken en regionale samenwerking

De samenwerking tussen vmbo en havo is een belangrijk aspect van de code. Daar waar de samenwerking goed is, gaat de doorstroom ook beter. Het is dus belangrijk dat er op regionaal niveau goede afspraken zijn tussen de samenwerkende scholen voor vmbo en havo. Zowel op de onderwerpen zoals LOB en programmatische aansluiting als op de toepassing en invulling van de toelatingscriteria. Regionale afspraken kunnen niet in een landelijke code worden vastgesteld, wel kan de VO-raad in een landelijke code kaders scheppen waaraan de regionale samenwerking zou moeten voldoen. De landelijke code is daarom kaderstellend opgesteld en biedt scholen de ruimte in onderlinge samenwerking tot een nadere invulling te komen.

Hulpmiddel en doel

Een code die gericht is op een structurele verbetering, moet de ambitie hebben zichzelf overbodig te maken. De VO-raad kiest er daarom voor de code van tijdelijke aard te laten zijn. Bij een structureel goede overgang van vmbo naar havo is het immers niet meer nodig extra eisen te stellen. De code is daarmee een hulpmiddel voor scholen om de aansluiting inhoudelijk te verbeteren zodat de extra eisen die de afgelopen jaren noodgedwongen zijn gesteld door de scholen op den duur niet meer nodig zijn.

De landelijke code kent daarom twee hoofdaspecten:

- Landelijke kader stellende afspraken over het toelatingsbeleid waaraan nader invulling wordt gegeven in regionale afspraken.
- Regionale afspraken over de aansluiting: LOB en de programmatische aansluiting.

Stimulerend en dwingend

Het gevaar van een combinatie van kader stellende afspraken en stimulerende maatregelen is dat scholen de code als vrijblijvend kunnen ervaren. Deze toelatingscode biedt ruimte aan scholen voor een eigen invulling, is tijdelijk van aard maar dát de afspraken gemaakt worden is dwingend. De code stelt dat de afspraken 1 augustus 2012 zijn gemaakt.

Scholen hebben tijd nodig om invulling te geven aan de 'stimulerende' maatregelen maar zij zijn gehouden aan het feit dat er regionale afspraken worden gemaakt. De resultaten zullen worden gemonitord.

Transparantie en individueel maatwerk

Het belangrijkste knelpunt voor de politiek en de ouders/leerlingen is dat de eisen die worden gesteld niet transparant zijn. Daar zijn meerdere oorzaken voor aan te wijzen die niet allemaal kunnen worden opgelost met landelijke afspraken. Eisen worden transparant als ze goed (en tijdig) worden gecommuniceerd, als ze duidelijk zijn, en als ze eenduidig zijn. Tegelijkertijd willen de scholen dat het toelatingsbeleid geënt kan blijven op individueel maatwerk. Het toelatingsbeleid moet leerlingen helpen, moet stimuleren bij het maken van de juiste keuze, moet ook kansen bieden in plaats van mogelijkheden beperken.

De volgende voorbeelden illustreren dit dilemma:

- Hoe uitgebreider de eisen zijn, bijvoorbeeld door rekening te houden met de belangrijke profielvakken, door in te spelen op de strengere eindexamennormen, door regels te

geven over het doubleren etc, hoe meer rekening er gehouden wordt met de individuele situatie van een leerling. Het onderzoek dat echo heeft uitgevoerd, laat zien dat als er echt recht gedaan wordt aan alle leerlingen, er een ondoorzichtig stelsel aan ingewikkelde toelatingseisen gecreëerd zou moeten worden. Dat is niet de bedoeling. In deze code is de oplossing gevonden in een overzichtelijk aantal landelijke afspraken waarbinnen scholen ruimte houden om in te spelen op individuele verschillen tussen leerlingen.

- Eenduidigheid in de eisen is niet hetzelfde als dat iedereen precies hetzelfde doet. Ook dat zou maatwerk in de weg zitten. Door bijvoorbeeld in de landelijke code een maximum te noemen bij het gemiddeld eindcijfer, houden de scholen ruimte om daarbinnen eigen beleid te voeren.

3.3 Wat vraagt de sector?

Wil deze landelijke code op termijn echt structureel effect sorteren dan zijn er aanvullende maatregelen nodig. De volgende maatregelen worden in samenhang met deze code geïnitieerd:

- Verbetering van de programmatische aansluiting en goede LOB worden door middel van pilots en goede voorbeelden gestimuleerd.
- Er komt een monitoringstraject van de werking van de code en de effecten van de code op de aansluiting.

Daarnaast is het van cruciaal belang dat:

- scholen die vmbo leerlingen de kans geven naar het havo te gaan en deze leerlingen de mogelijkheid bieden er - indien nodig - een jaartje extra over te doen, hiervoor worden beloond in plaats van dat zij daar door de onderwijsinspectie negatief op worden afgerekend, zoals nu het geval is.
- er de komende vier jaar gewerkt wordt aan verbetering van de landelijke programmatische aansluiting van vmbo TL en GL op het havo.

Op bovenstaande punten is de overheid aan zet. Deze inzet zal de VO-raad richting ministerie en minister bepleiten.

3.4 Toelichting op het toelatingsbeleid

Onder het toelatingsbeleid worden de concrete regels en de procedure verstaan voor de toelating van de leerlingen tot havo 4. Na vier jaar wordt op basis van de monitoring en evaluatie van zowel de maatregelen die zijn genomen ten behoeve van de verbetering van de aansluiting als ten aanzien van deze regels over het toelatingsbeleid door de VO-raad beoordeeld in hoeverre deze toelatingseisen nog opportuun zijn.

De sector heeft te kennen gegeven het toelatingsbeleid te willen concretiseren door middel van een gezamenlijke code waarbij de kansen van de leerlingen centraal staan en waarbij elke leerling recht wordt gedaan. Het LAKS en enkele ouderorganisaties hebben in dit proces een belangrijke rol gespeeld.

Naast bovenstaand uitgangspunt zijn de bevordering van de transparantie over de gehanteerde regels en de bevordering van eenduidige regels belangrijke doelstellingen van de code. Dat betekent niet dat iedereen hetzelfde moet doen, maar wel dat er gezamenlijke grenzen worden gesteld. De landelijke grenzen aan de regels zijn het kader voor de regionale invulling.

Uit de discussies van de afgelopen twee jaar is gebleken dat het nodig is om afspraken te maken op vier gebieden die aan elkaar zijn gerelateerd.

1. het toelatingsgesprek
2. het vmbo-advies
3. het gemiddelde eindexamencijfer
4. het doubleerverbod

Het toelatingsgesprek

Havo-scholen die aanvullende eisen stellen aan de toelating tot havo-4 voeren in een vroegtijdig stadium een toelatingsgesprek met de potentiële leerling waarin de toelatingseisen, het advies van de vmbo-school en de motivatie worden besproken.

Een toelatingsgesprek dient er toe dat de school en de leerling inzicht krijgen in elkaar en tot een besluit komen of de leerling toegelaten wordt. De vorm en inhoud van een toelatingsgesprek zijn sterk afhankelijk van de overige afspraken die het havo heeft gemaakt met het vmbo. Het is daarom belangrijk dat er zoveel mogelijk vrijheid in de vorm en inhoud van het toelatingsgesprek blijft en dat tegelijkertijd er geen willekeur en ongrijpbare situaties ontstaan voor ouders en leerlingen.

Het vmbo-advies

Havo-scholen betrekken het advies van de vmbo-school over de betreffende leerling altijd in hun oordeel en treden bij een afwijkende mening met de toeleverende vmbo-school in overleg.

In deze code krijgt het vmbo-advies een doorslaggevende betekenis in het toelatingsbeleid. De achterliggende motivatie daarvoor is dat het vmbo de leerling vier jaar lang onder zijn hoede heeft gehad en daardoor de belangrijkste vraag, namelijk of een leerling geschikt is voor het havo, kan beantwoorden.

Dit stelt hoge eisen aan het vmbo-advies, zowel aan de inhoud als aan het proces waarlangs het advies tot stand komt. Als het vmbo-advies centraal staat bij de toelating, zal het vmbo gedurende de opleiding van de leerling veel aandacht dienen te geven aan de vraag of de betreffende leerling het havo aankan. Dat betekent dat vmbo-docenten goed op de hoogte dienen te zijn van de kennis en vaardigheden die nodig zijn op het havo en dat er in het LOB-traject expliciet aandacht wordt besteed aan de benodigde vaardigheden en de vraag of de leerling de capaciteiten voor havo heeft. Ook vraagt het om een goede onderbouwing van het advies. De leerlingen en het havo moeten kunnen vertrouwen op het advies van het vmbo.

Eisen aan cijfers en vakken

Havo-scholen stellen maximaal een 6,8 als eis aan het gemiddeld eindexamencijfer.

De meest gebruikte toelatingseis is een gemiddeld eindexamencijfer. Vaak gecombineerd met eisen aan bepaalde vakken die je nodig hebt voor het te volgen profiel. Het belangrijkste uitgangspunt bij het afspreken van een regel hieromtrent is dat de eisen bekend zijn, en duidelijk zijn. Er is lang gesproken over de vraag of er een landelijk afspraak over het gemiddelde zelf kan worden gegeven. In deze landelijke code worden de algemene kaders aangegeven waar op regionaal niveau nadere invulling en afspraken worden gemaakt. Uit

het onderzoek van het eco⁶ blijkt dat er geen gemiddeld cijfer bestaat dat recht doet aan alle leerlingen in alle omstandigheden en profielen. Ook blijkt niet dat het hanteren van een bepaald gemiddelde het meest gunstige effect in havo 4 garandeert. De cijfers voor de kernvakken blijken ook geen doorslaggevende rol in het succes van de leerlingen te spelen. Ook blijkt dat hoe meer recht je wilt doen aan alle verschillende vakken, profielen en kenmerken van leerlingen, hoe minder transparant de maatregelen worden.

Doubleerverbod

Havo-scholen hanteren dezelfde regels over doubleren voor leerlingen afkomstig uit het vmbo als voor leerlingen afkomstig uit 3 havo.

Er zijn geen wettelijke regels ten aanzien van doubleren. Een school voor voortgezet onderwijs stelt zelf regels op voor overgaan en zittenblijven en dient ervoor te zorgen dat deze regels bekend zijn bij de ouders en leerlingen. De school is degene die uiteindelijk de beslissing neemt of een leerling zal overgaan naar een volgend leerjaar of dat de leerling hetzelfde leerjaar nog een keer moet volgen. Het doubleerverbod voor vmbo-leerlingen kan gezien worden als een van de regels over doubleren die een school heeft ingesteld. De dubbele werking dat de school en zelf bepaalt wanneer leerlingen een jaar over moeten doen en tegelijkertijd kan verbieden dat een leerling het jaar over doet, is onhoudbaar. Daarnaast wordt het oneerlijk gevonden als het verbod wel voor vmbo leerlingen geldt en niet voor leerlingen uit havo 3. Met de formulering in artikel 2.2 wordt recht gedaan aan de ongelijkheid die er voor vmbo-ers is ontstaan ten opzichte van havo-leerlingen.

Een doubleerverbod voor vmbo-leerlingen houdt in dat het leerlingen die van het vmbo komen niet wordt toegestaan om te blijven zitten in 4 havo. Doen ze dat toch, dan dienen ze de school te verlaten. Hoewel lang niet elke school deze maatregel hanteert, heeft het veel stof doen opwaaien en tot felle reacties geleid in de politiek. De scholen die de maatregel hanteren doen dat uit dubbele motieven; enerzijds vinden zij het goed voor de leerlingen, anderzijds geven ze aan dat scholen negatief worden afgerekend op doubleren door het beleid van de inspectie.

Scholen geven aan dat het doubleerverbod ook voor de leerlingen gunstige effecten heeft. Het maakt duidelijk aan leerlingen dat ze echt gemotiveerd moeten zijn om succesvol te kunnen zijn op het havo, het weerhoudt leerlingen ervan om te lang op een opleiding te blijven hangen waar ze onvoldoende perspectief hebben en het voorkomt dat ze in een situatie komen waarin ze veel ouder zijn dan hun klasgenoten. Een tweede belangrijk argument is dat als het doubleerverbod wordt afgeschaft meer leerlingen bij de toelating direct worden afgewezen.

De meerderheid van de scholen vindt desondanks dat het doubleerverbod in de huidige vorm niet kan blijven bestaan en staat achter het uitgangspunt dat het geen eerlijke eis is. Scholen die het verbod niet hanteren geven aan het niet nodig te hebben en leerlingen ook op andere manieren te kunnen stimuleren. De oplossing is gevonden in de algemene set aan maatregelen die de school ten aanzien van het toelatingsbeleid hanteert en die in al het voorgaande van deze code tot uiting is gekomen.

⁶ Eco: het landelijk expertisecentrum beroepsonderwijs

Toelichting op het aansluitingsbeleid

Dit hoofdstuk bevat afspraken waaraan de scholen zich committeren en waarvan ze na vier jaar kunnen laten zien welke effecten de maatregelen hebben gesorteerd in de verbetering van de aansluiting. De afspraken bieden ruimte voor scholen om die maatregelen te nemen die passen bij de eigen situatie. De maatregelen die scholen nemen zijn ingebed in regionale afspraken.

Samenwerking vmbo-havo

Havo-scholen en vmbo-scholen uit het voedingsgebied maken onderling afspraken over de invulling van loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) en de programmatische aansluiting tussen vmbo en havo en leggen deze afspraken vast voor 1 augustus 2012.

Havo-scholen en vmbo-scholen uit het voedingsgebied maken afspraken over de invulling van het toelatingsbeleid en de toelatingsprocedure die havo-scholen hanteren en leggen deze afspraken vast voor 1 augustus 2012.

Om tot goede regionale afspraken te komen is het van groot belang dat havo en vmbo gezamenlijk hun richtlijnen vaststellen en afspraken maken over het aansluitingsbeleid. Het aansluitingsbeleid is meer dan de verzameling toelatingseisen die aan de leerlingen worden gesteld en betreft ook de verwachtingen die er over en weer zijn rond de loopbaanbegeleiding en de extra programmatische activiteiten die door een school worden ingezet om de leerlingen optimaal voor te bereiden op de overstap. De meest voor de hand liggende uitingsvorm van de afspraken is een convenant of een gezamenlijke code.

Goede LOB

Vmbo-scholen dragen zorg voor een goede loopbaanoriëntatie en -begeleiding (LOB) van hun vmbo-leerlingen gericht op zowel havo als mbo, waardoor zij zich kunnen oriënteren op het maken van een keuze die bij hen past. Havo-scholen bieden in overleg met het toeleverende vmbo hulp bij deze oriëntatie.

Een goede oriëntatie houdt in dat leerlingen gedurende hun vmbo periode loopbaangericht werken en leren. Zij dienen daarvoor in staat gesteld te worden door de opleiding en mogelijkheden aangereikt te krijgen waarmee zij toekomstgerichte keuzes kunnen maken die bij hen passen. Daarvoor dient goede LOB. Vmbo en havo hebben hierin een eigen maar gedeelde verantwoordelijkheid. Het vmbo is er verantwoordelijk voor dat de leerlingen vroegtijdig starten met de vraag of zij zich verder kunnen ontplooiën richting het mbo of richting het havo, waarbij ruimte is voor reflectie en dialoog, zoals onder andere is beschreven in het stimuleringsproject LOB. De havo-school dient handvatten aan te reiken en te participeren op het moment dat de vmbo-leerling zich wil oriënteren op het havo. Het havo staat garant voor een goede opvang van de leerlingen uit het vmbo en biedt indien nodig de leerlingen extra begeleiding in havo 4.

Programmatische aansluiting

Vmbo-scholen bieden daar waar nodig en in onderlinge afstemming met het havo extra inhoudelijke ondersteuning aan vmbo leerlingen die zich voorbereiden op de overstap naar het havo.

Havo-scholen bieden daar waar nodig en in onderlinge afstemming met het vmbo extra inhoudelijke ondersteuning aan vmbo leerlingen die instromen in havo 4.

De programma's worden vastgesteld door de overheid en de scholen voeren deze uit. De programmatische aansluiting is dus in eerste instantie de verantwoordelijkheid van de overheid. De VO-raad zet zich tijdens de looptijd van deze code extra in voor het feit dat structurele wijzigingen vanuit de overheid doorgevoerd dienen te worden om het vmbo weer tot een volwaardige vooropleiding van het havo te maken.

De afspraken die in de code worden vastgelegd zijn gericht op niet-structurele activiteiten die de scholen gezamenlijk kunnen opzetten om huidige knelpunten in de programmatische aansluiting op te lossen. In het rapport "Scenario's voor de aansluiting tussen vmbo-tl en havo" (SLO, februari 2011) wordt inhoudelijk ingegaan op de huidige knelpunten in de programmatische aansluiting en worden scenario's voor een verbetering daarvan geschetst. Dit rapport biedt scholen een handreiking door middel van drie scenario's (aparte klassen, extra lessen, individueel programma) om de aansluiting uit te werken.